

مرداد ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۳۳۹

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۳. استان خراسان جنوبی (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۳۹

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۱۳. استان خراسان جنوبی (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه توسعه و برنامه‌ریزی)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، سیدعلی روحانی،

موسی شهبازی غیائی، سیدمحسن علوی‌منش، مهدی رزم‌آهنگ

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان خراسان جنوبی

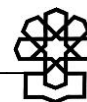

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۵	مقدمه.....
۶	۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....
۷	۱-۱. مفاهیم.....
۸	۱-۲. پایه‌های آماری.....
۱۰	۱-۳. روش مطالعه.....
۱۳	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....
۱۴	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸.....
۱۵	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی.....
۱۵	۱-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب امور.....
۱۸	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب فصل.....
۲۲	۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب برنامه.....
۲۵	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در سطح شهرستان‌های استان.....
۳۰	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی.....
۳۴	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اعتبار پروژه.....
۳۸	جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۴۱	پیوست‌ها.....
۴۱	پیوست ۱.....
۴۳	پیوست ۲.....
۴۷	منابع و مأخذ.....

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۱۳. استان خراسان جنوبی (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجا که پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، از این رو می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و درنهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به‌عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون درخصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه نیز باشد.

به نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و درنهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل‌ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر درخصوص طرح‌های عمرانی استان خراسان

جنوبی در سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸، تعداد ۲۳۹۲ پروژه فعال در قالب ۶۵۴ طرح عمرانی داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۹ آغاز شده است.
- طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۳۱.۲ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع ۳۸/۱ درصد از اعتبارات یادشده (حدود ۱۱.۹ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل ۲/۹ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۳۰/۷ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۱۹/۳ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» با ۵۰/۵ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۲/۷ درصد سهم، در مجموع بالغ بر ۷۳ درصد منابع تخصیص داده شده به پروژه‌های عمرانی استان را جذب کرده‌اند.
- برمبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «اداره امور عمومی» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۱۶/۷ درصد، ۱۴ درصد و ۱۳/۷ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با اختصاص ۲۳ درصد، ۱۶/۹ درصد و ۱۳/۴ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته را به خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۳ برنامه عمرانی استان علی‌رغم دربرگرفتن ۱۴۹۴ پروژه، معادل ۶۲/۵ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۳۳/۲ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۳۶ برنامه از ۶۳ برنامه یادشده، هر یک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «بیرجند» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۱/۵ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۳۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم قابل توجهی از منابع عمرانی استان را جذب و به این ترتیب، عدم تعادل قابل توجهی در سطح استان ایجاد کرده است.

• شهرستان «سربیشه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بیرجند» به ترتیب با جذب ۵۳/۵ درصد، ۴۷/۹ درصد و ۴۷/۷ درصد از منابع پیش‌بینی شده برای پروژه‌های خود، از منظر شاخص تخصیص اعتبار، نسبت به سایر شهرستان‌های استان، در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند.

• شهرستان‌های «بشرویه»، «خوسف»، «درمیان»، «سرایان» و «زیرکوه» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۳۰ درصد، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

• ۴۰/۷ درصد پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۲/۶ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۳ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۳/۲ و ۰/۶ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خراسان جنوبی از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی برای مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر بیش از ۱۵ سال و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
- طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
- طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
- طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
- طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).

براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هر یک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت و بررسی دقیق پروژه،
 - آسیب‌شناسی علل تأخیر،
 - اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه.

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول

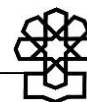
عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت و بررسی دقیق پروژه،
 - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
 - تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
 - نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به نظر می‌رسد واکاوی دقیق تمامی پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است. در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان خراسان جنوبی

براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- از میان ۹ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر- درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، اندازه ۵ پروژه (۵۵/۶ درصد) «بسیار بزرگ» و اندازه ۳ پروژه (۳۳/۳ درصد) «بزرگ» است؛ از این رو اعتبار پیش‌بینی‌شده برای غالب پروژه‌های اولویت اول بیش از ۵ میلیارد تومان است.
 - پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» قرار دارند.
 - پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» و «بسیار کوچک» هستند.
 - بالغ بر ۷۸ درصد از پروژه‌های اولویت چهارم که انتقال آنها به اولویت اول طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.
 - ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت پنجم که در حدود ۷۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» یا «کوچک» هستند.
 - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند از نظر شاخص اندازه «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها کمتر از ۱ میلیارد تومان است.
- شایان ذکر است تمامی مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد) هیچ‌گاه نتوانستند طبق انتظار اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای

آن، این سؤال را پرننگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور در راستای

پیشنهادها و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام

بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ

به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان، همچنین با رویکرد و هدف قانون ارتباط معناداری برقرار کند.^۱

از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، اما در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص است و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هر دو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

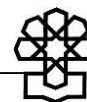
فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مخصوصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
 ۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه^۲ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند به طوری که از بُعد مقیاس به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بُعد ماهیت به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بُعد نوع طرح به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست شماره (۱) قانون بودجه به صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست شماره (۱) قانون بودجه از بُعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست شماره (۱) قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل در ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی-فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- **موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای** از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با عنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.
۲. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمان‌بندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل ازسوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود، به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۲-۱. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱

همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هریک از استان‌ها دانست زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول شماره (۱۰) ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به‌عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند، اما برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کنند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشند. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست شماره ۱.

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک‌اند و در سطح طرح، که در قانون ذکر می‌شود، امکان تفکیک ندارند و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند لکن به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشخص و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست یک را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب یک جدول مستقل در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شد؛ لکن پس از این سال، جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به‌همراه سایر طرح‌ها در پیوست شماره (۱) قانون بودجه درج می‌شود.^۴

۱. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده، تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد باعث بروز خطاهایی می‌شود.
۲. اعتبارات استانی جدول (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این ۵ دسته افزود. اما از آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.
۳. در پیوست شماره (۱) بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.
۴. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.

از آنجاکه بررسی اعتبارات هزینه‌ای، مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول شماره (۱۰) ماده واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۱ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۲۴»^۲ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی-توصیفی انجام شده است. به عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به شرح زیر انجام شده است:

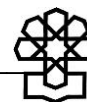
نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

۱. به منظور بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.
 ۲. سامانه مذکور، تمام پروژه‌های عمرانی استان‌ها را، که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است، براساس همه اعتبارات تخصیص یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

عمر پروژه / درصد تخصیص اعتبار	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد					
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد					
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد					
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد					
۸۰ درصد و بیشتر					

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

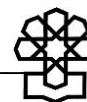
اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

در نهایت نیز جهت ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه- اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک							
کوچک							
متوسط							
بزرگ							
بسیار بزرگ							
جمع							

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. از این رو پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.

- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.

- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در خصوص تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.

- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بُعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است، امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح منجر به طولانی شدن عمر طرح شود. در حالی که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ از این رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- در خصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده است و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادها را ارائه شده در خصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان خراسان جنوبی، ۲۳۹۲ پروژه فعال در قالب ۶۵۴ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. شایان توجه است که قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان از سال ۱۳۶۹ آغاز شده و بیش از ۳ دهه از شروع عملیات عمرانی آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی، در نمودار زیر

گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

مأخذ: همان.

۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است:

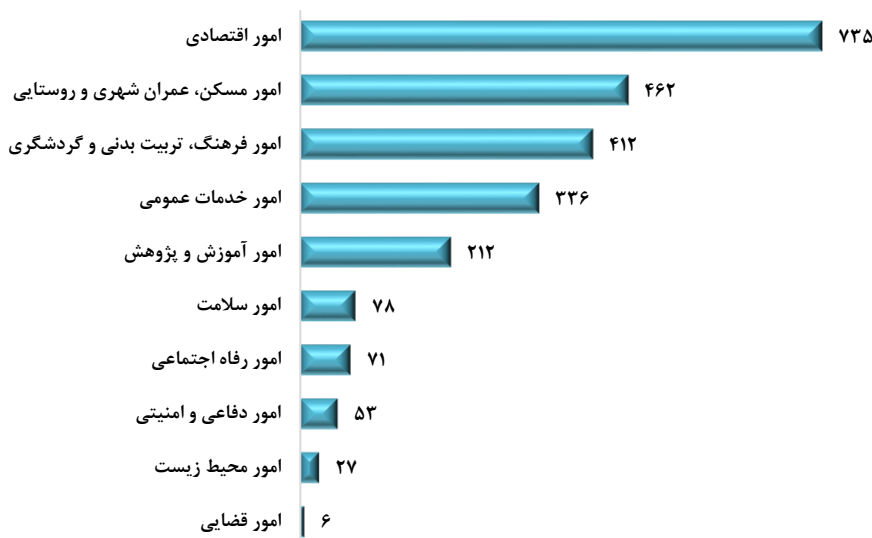
۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب امور

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

- امور اقتصادی
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی
- امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری
- امور خدمات عمومی
- امور آموزش و پژوهش
- امور سلامت
- امور رفاه اجتماعی
- امور قضایی
- امور دفاعی و امنیتی
- امور محیط زیست

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در استان خراسان جنوبی، «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی استان محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۲۳۹۲ پروژه عمرانی استان خراسان جنوبی، ۷۳۵ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۴۶۲ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و ۴۱۲ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» تعریف شده است که در مجموع بالغ بر ۶۷ درصد از کل پروژه‌های استان را دربرمی‌گیرند:

نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان خراسان جنوبی

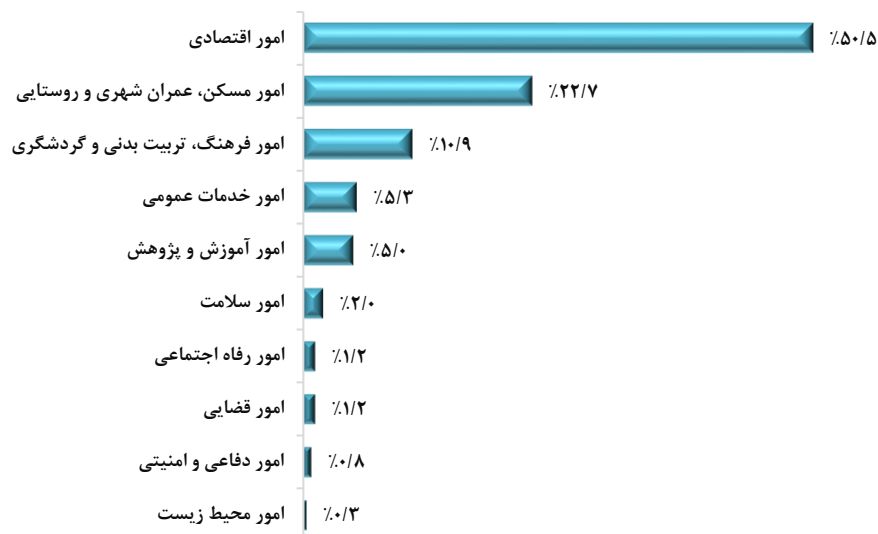

مآخذ: همان.

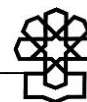
در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به تنهایی ۵۰/۵ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم معادل ۲۲/۷ و ۱۰/۹ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بر این اساس، در مجموع بیش از ۸۴ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به طرح‌های عمرانی استان به پروژه‌های ذیل سه امور فوق‌الذکر اختصاص داده شده است:

نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته

به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان جنوبی

مآخذ: همان.

در نمودار زیر نیز عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی
برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مآخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸ معادل ۲/۹ سال است. در «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸ از متوسط کل استان اندکی بیشتر است. همچنین «امور قضایی» با طول عمر متوسط ۵/۵ سال، بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها را دارد.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی برحسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی بر حسب امور

(میلیون ریال / درصد)

عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال *۱۳۹۸	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۴.۴۵۱.۲۸۳	۲.۸۰۵.۰۳۵	۱.۵۵۹.۵۹۹	۶.۰۱۰.۸۸۳	۱۱.۲۸۵.۰۸۲	۱۸.۵۴۱.۴۰۰	۳۲/۴
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱.۶۷۱.۹۲۲	۱.۸۵۴.۶۵۶	۱.۰۳۱.۱۸۹	۲.۷۰۳.۱۱۰	۳.۴۷۲.۰۹۲	۶.۹۹۸.۶۶۹	۳۸/۶
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۷۳۸.۵۲۸	۹۹۴.۶۲۴	۵۵۳.۰۱۱	۱.۲۹۱.۵۳۹	۶۴۴.۴۵۲	۲.۳۷۷.۶۰۴	۵۴/۳
امور خدمات عمومی	۳۵۶.۲۶۹	۴۹۹.۴۵۵	۲۷۷.۶۹۷	۶۳۳.۹۶۶	۵۲۸.۲۰۷	۱.۳۸۳.۹۳۱	۴۵/۸
امور آموزش و پژوهش	۴۱۰.۵۰۳	۳۲۵.۷۶۰	۱۸۱.۱۲۳	۵۹۱.۶۲۶	۲۰۱.۲۹۱	۹۳۷.۵۵۴	۶۳/۱
امور سلامت	۱۱۷.۳۰۹	۲۱۷.۶۸۰	۱۲۱.۰۳۰	۲۳۸.۳۳۹	۱۱۹.۳۴۴	۴۵۴.۳۳۳	۵۲/۵
امور رفاه اجتماعی	۱۰۰.۹۶۵	۷۷.۴۳۴	۴۳.۰۵۳	۱۴۴.۰۱۸	۱۲.۲۷۱	۱۹۰.۶۷۰	۷۵/۵
امور قضایی	۱۳۶.۰۴۳	۱۴.۳۰۰	۷.۹۵۱	۱۴۳.۹۹۴	۲۷.۰۰۵	۱۷۷.۳۴۸	۸۱/۲
امور دفاعی و امنیتی	۶۳.۹۸۶	۶۲.۵۵۵	۳۴.۷۸۱	۹۸.۷۶۷	۲.۶۱۸	۱۲۹.۱۵۹	۷۶/۵
امور محیط زیست	۳۰.۲۰۱	۱۹.۴۵۰	۱۰.۸۱۴	۴۱.۰۱۵	۱.۵۴۰	۵۱.۱۹۱	۸۰/۱
کل استان	۸.۰۷۷.۰۰۸	۶.۸۷۰.۹۴۹	۳.۸۲۰.۲۴۷	۱۱.۸۹۷.۲۵۶	۱۶.۲۹۳.۹۰۱	۳۱.۲۴۱.۸۵۸	۳۸/۱

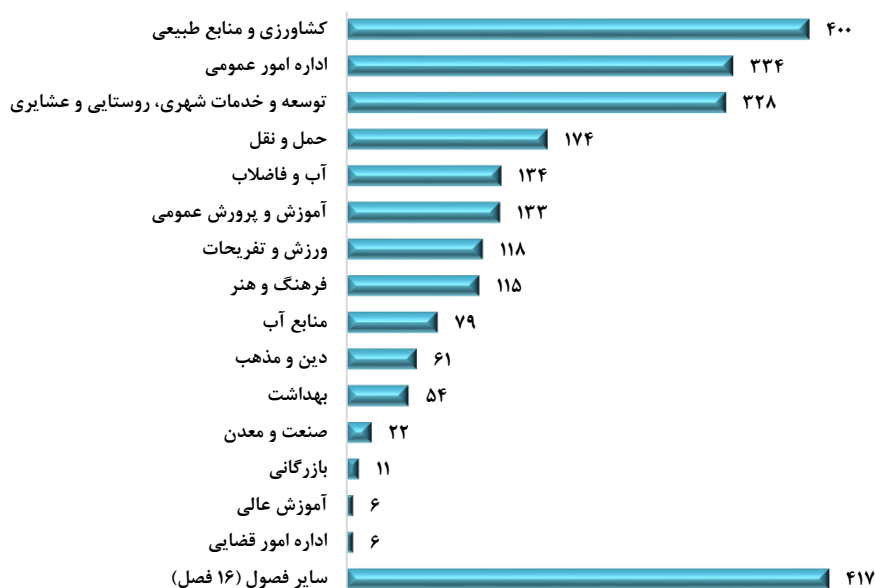
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
 * براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی بر حسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در قالب ۳۱ فصل مختلف تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «اداره امور عمومی» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۴۰۰، ۳۳۴ و ۳۲۸ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً بالغ بر ۴۴ درصد از ۲۳۹۲ پروژه استان را دربر گرفته‌اند. شایان ذکر است، ۱۶ فصل که سهم هر یک از آنها از کل اعتبارات تخصیص‌یافته استان کمتر از ۱ درصد بوده است در قالب طبقه «سایر فصول» جمع شده‌اند. این ۱۶ فصل مجموعاً ۴۱۷ پروژه معادل ۱۷/۴ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان خراسان جنوبی

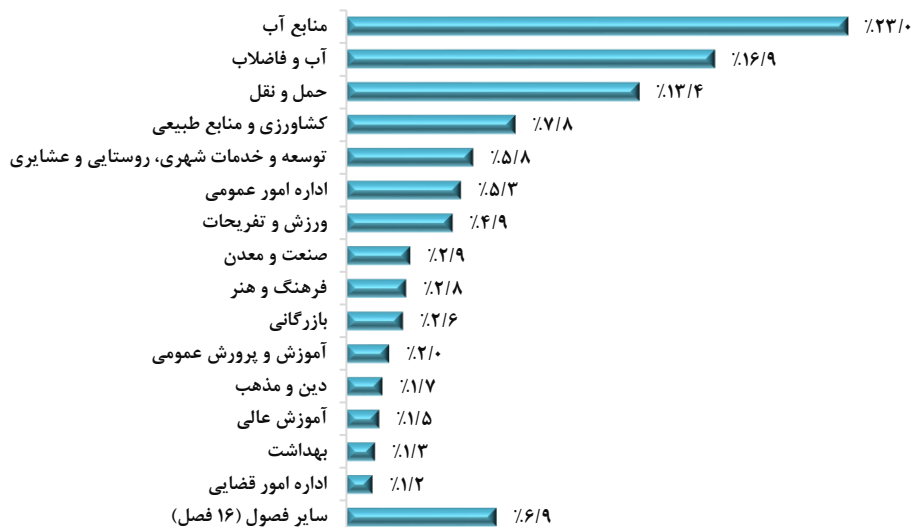

مآخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که صرفاً شامل ۷۹ پروژه معادل ۳/۳ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود با سهم ۲۳ درصدی از کل اعتبارات تخصیص یافته استان در رتبه نخست قرار گرفته است. از این منظر، فصل‌های «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل» به ترتیب با ۱۶/۹ و ۱۳/۴ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان در رتبه دوم و سوم قرار گرفته‌اند. همچنین ۱۲ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۶۶/۴ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند ۳۹/۸ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۱۶ فصل) تنها ۶/۹ درصد بوده است:

نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته

به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان جنوبی

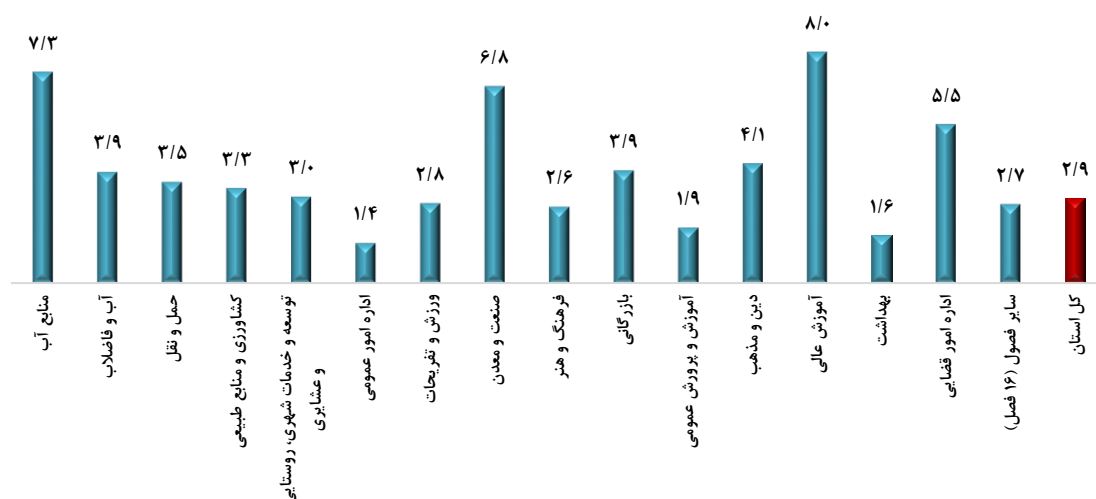

مآخذ: همان.

در نمودار زیر نیز عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مآخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل «منابع آب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارد ۷/۳ سال بوده که نسبت به طول عمر متوسط کل پروژه‌های استان (۲/۹ سال) بسیار بالاتر است. در این راستا، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصول «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل» به عنوان دومین و سومین فصل‌های مهم استان از منظر جذب اعتبارات عمرانی نیز تا حدودی از متوسط کل استان بیشتر است. شایان ذکر است، پروژه‌های مربوط به فصل «آموزش عالی» با متوسط طول عمر معادل ۸ سال، قدیمی‌ترین پروژه‌های استان به‌شمار می‌روند.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی بر حسب فصل

(میلیون ریال / درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	بر آورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	بر آورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۲.۲۳۱.۱۶۳	۹۰۵.۵۷۲	۵۰۳.۴۹۸	۲.۷۳۴.۶۶۱	۱.۶۷۴.۷۷۹	۴.۸۱۱.۵۱۴	۵۶/۸
فصل آب و فاضلاب	۱.۵۳۰.۸۸۸	۸۶۱.۸۷۱	۴۷۹.۲۰۰	۲.۰۱۰.۰۸۸	۳.۴۴۸.۳۹۲	۵.۸۴۱.۱۵۰	۳۴/۴
فصل حمل و نقل	۱.۱۰۹.۷۰۶	۸۸۱.۸۲۹	۴۹۰.۲۹۷	۱.۶۰۰.۰۰۳	۸.۷۷۵.۶۳۲	۱۰.۷۶۷.۱۶۷	۱۴/۹
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۵۵۸.۵۸۷	۶۵۶.۲۳۵	۳۶۴.۸۶۷	۹۲۳.۴۵۳	۱۲۹.۵۲۰	۱.۳۴۴.۳۴۲	۶۸/۷
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۱۴۱.۰۳۴	۹۹۲.۷۸۵	۵۵۱.۹۸۸	۶۹۳.۰۲۳	۲۳.۷۰۰	۱.۱۵۷.۵۱۹	۵۹/۹
فصل اداره امور عمومی	۳۵۶.۲۶۹	۴۸۶.۴۵۵	۲۷۰.۴۶۹	۶۲۶.۷۳۸	۵۲۸.۲۰۷	۱.۳۷۰.۹۳۱	۴۵/۷
فصل ورزش و تفریحات	۳۳۵.۶۱۴	۴۴۲.۲۶۶	۲۴۵.۹۰۰	۵۸۱.۵۱۴	۳۱۰.۸۲۸	۱.۰۸۸.۷۰۸	۵۳/۴
فصل صنعت و معدن	۲۹۰.۷۸۷	۱۰۷.۸۱۱	۵۹.۹۴۳	۳۵۰.۷۳۰	۳۸۵.۲۰۰	۷۸۳.۷۹۸	۴۴/۷
فصل فرهنگ و هنر	۱۹۰.۳۸۷	۲۴۸.۶۷۳	۱۳۸.۲۶۲	۳۲۸.۶۴۹	۲۱۰.۲۰۱	۶۴۹.۲۶۱	۵۰/۶
فصل بازرگانی	۲۰۷.۱۸۲	۱۸۵.۱۶۱	۱۰۲.۹۵۰	۳۱۰.۱۳۲	۲۹۴.۱۲۹	۶۸۶.۴۷۲	۴۵/۲
فصل آموزش و پرورش عمومی	۱۵۱.۳۲۶	۱۵۲.۳۸۳	۸۴.۷۲۵	۲۳۶.۰۵۱	۱۳۲.۴۷۰	۴۳۶.۱۷۹	۵۴/۱
فصل دین و مذهب	۱۳۷.۹۰۷	۱۰۸.۶۹۵	۶۰.۴۳۴	۱۹۸.۳۴۱	۳۸.۴۶۶	۲۸۵.۰۶۸	۶۹/۶
فصل آموزش عالی	۱۴۳.۱۶۵	۶۸.۲۷۷	۳۷.۹۶۲	۱۸۱.۱۲۷	۱.۹۷۵	۲۱۳.۴۱۷	۸۴/۹
فصل بهداشت	۸۲.۵۹۱	۱۳۶.۸۳۰	۷۶.۰۷۷	۱۵۸.۶۶۸	۷۳.۷۷۸	۲۹۳.۱۹۹	۵۴/۱
فصل اداره امور قضایی	۱۳۶.۰۴۳	۱۴.۳۰۰	۷.۹۵۱	۱۴۳.۹۹۴	۲۷.۰۰۵	۱۷۷.۳۴۸	۸۱/۲
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۶۸.۲۲۱	۴۶.۳۲۰	۲۵.۷۵۴	۹۳.۹۷۵	۳۰.۵۹۴	۱۴۵.۱۳۵	۶۴/۸
فصل انرژی	۵۳.۸۵۹	۶۸.۴۲۷	۳۸.۰۴۵	۹۱.۹۰۴	۲۵.۸۲۱	۱۴۸.۱۰۷	۶۲/۱
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۴۷.۷۹۱	۵۸.۷۸۰	۳۲.۶۸۲	۸۰.۴۷۳	۳۶.۲۵۲	۱۴۲.۸۲۳	۵۶/۳
فصل دفاع	۶۳.۹۸۶	۲۹.۳۵۵	۱۶.۳۲۱	۸۰.۳۰۷	۲.۶۱۸	۹۵.۹۵۹	۸۳/۷
فصل درمان	۳۴.۷۱۸	۸۰.۸۵۰	۴۴.۹۵۳	۷۹.۶۷۱	۴۵.۵۶۶	۱۶۱.۱۳۴	۴۹/۴
فصل گردشگری	۳۰.۲۴۹	۸۷.۵۰۰	۴۸.۶۵۰	۷۸.۸۹۹	۸۰.۴۵۷	۱۹۸.۲۰۶	۳۹/۸
فصل حمایتی	۵۰.۰۰۷	۳۵.۰۳۴	۱۹.۴۷۹	۶۹.۴۸۵	۳.۶۳۵	۸۸.۶۷۶	۷۸/۴
فصل میراث فرهنگی	۳۴.۰۳۶	۶۰.۰۸۰	۳۳.۴۰۴	۶۷.۴۴۰	۰	۹۴.۱۱۶	۷۱/۷
فصل امداد و نجات	۴۵.۵۲۸	۳۷.۴۰۰	۲۰.۷۹۴	۶۶.۳۲۲	۸.۶۳۶	۹۱.۵۶۴	۷۲/۴
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۲۹.۱۰۱	۱۸.۳۵۰	۱۰.۲۰۳	۳۹.۳۰۴	۱.۵۴۰	۴۸.۹۹۱	۸۰/۲
فصل صنایع دستی	۱۰.۳۳۵	۱۴.۶۲۰	۸.۱۲۹	۱۸.۴۶۴	۰	۲۴.۹۵۵	۷۴/۰
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۳۳.۲۰۰	۱۸.۴۵۹	۱۸.۴۵۹	۰	۳۳.۲۰۰	۵۵/۶
فصل رسانه	۰	۳۲.۷۹۰	۱۸.۲۳۱	۱۸.۲۳۱	۴.۵۰۰	۲۷.۲۹۰	۴۸/۹
فصل توانبخشی	۵.۴۳۰	۵.۰۰۰	۲.۷۸۰	۸.۲۱۰	۰	۱۰.۴۳۰	۷۸/۷
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۰	۱۳.۰۰۰	۷.۲۲۸	۷.۲۲۸	۰	۱۳.۰۰۰	۵۵/۶
فصل کاهش آلودگی	۱.۱۰۰	۱.۱۰۰	۶۱۲	۱.۷۱۲	۰	۲.۲۰۰	۷۷/۸
کل استان	۸.۰۷۷.۰۰۸	۶.۸۷۰.۹۴۹	۳.۸۲۰.۲۴۷	۱۱.۸۹۷.۲۵۶	۱۶.۲۹۳.۹۰۱	۳۱.۲۴۱.۸۵۸	۳۸/۱

مآخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به تنهایی ۲۳ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی را به خود اختصاص داده، معادل ۵۶/۸ درصد است. از این رو، بالغ بر ۴۳ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است؛ لیکن وضعیت تخصیص اعتبار ۲ فصل مهم دیگر استان شامل فصل‌های «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل»، چندان مساعد نیست و به ترتیب ۳۴/۴ و ۱۴/۹ درصد است.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در قالب ۷۳ برنامه مختلف تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۰ برنامه دربرگیرنده ۸۹۸ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع ۶۶/۸ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به این ترتیب، ۶۳ برنامه دیگر استان، ضمن شامل شدن ۱۴۹۴ پروژه عمرانی، صرفاً ۳۳/۲ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب برنامه‌های مختلف در نمودار زیر نشان داده شده است:

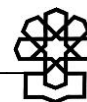
نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان خراسان جنوبی

مآخذ: همان.

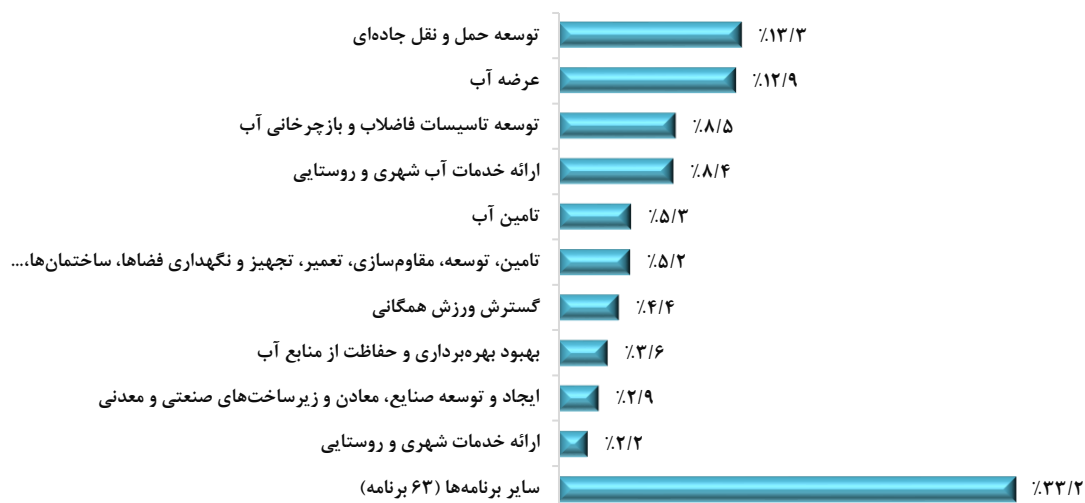
همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان خراسان جنوبی، ۲ برنامه «تامین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات» و «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» به ترتیب با دربرگرفتن ۳۳۳ و ۱۶۰ پروژه عمرانی، مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه هستند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود ۱۳/۳ درصد از اعتبارات عمرانی

تخصیص یافته استان، به برنامه «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» اختصاص داده شده است. از این منظر برنامه‌های «عرضه آب» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب»، به ترتیب با سهم ۱۲/۹ و ۸/۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند:

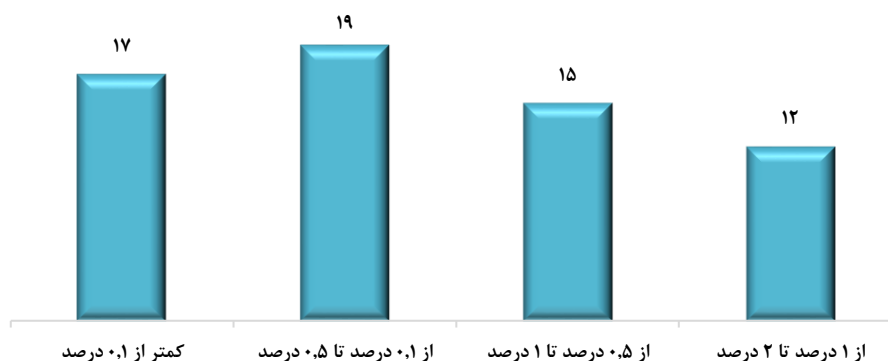
نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان خراسان جنوبی

مآخذ: همان.

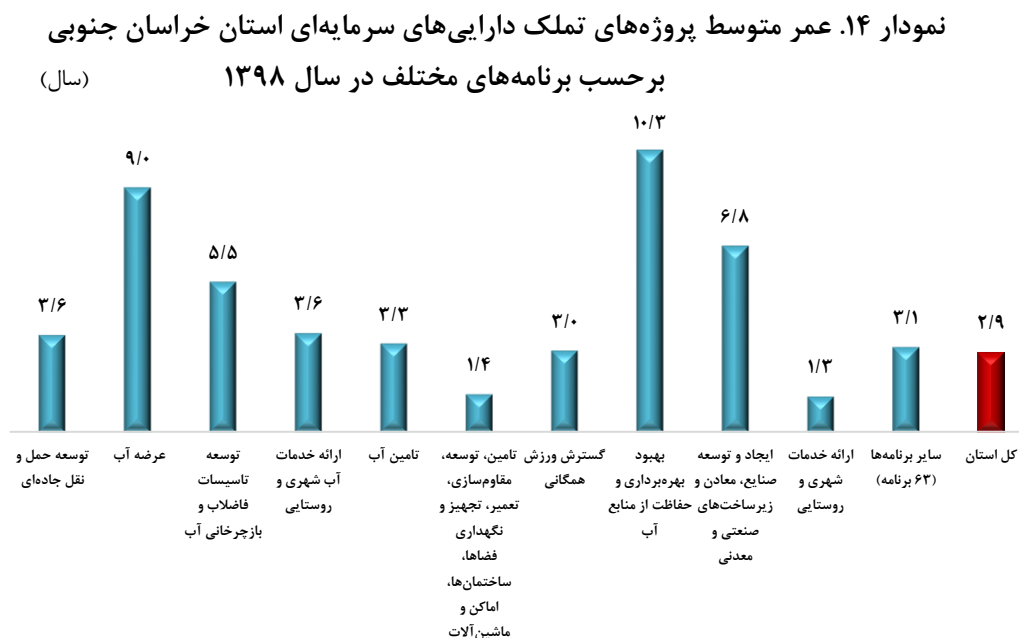
شایان ذکر است در میان ۶۳ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۳۳/۲ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند، سهم ۱۷ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۱۹ برنامه بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۱۵ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. در نهایت، سهم ۱۲ برنامه از ۶۳ برنامه یادشده بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۳ برنامه کم‌اهمیت استان خراسان جنوبی از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

مآخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

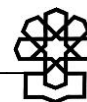

مآخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود برنامه‌های «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب»، «عرضه آب» و «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی»، بیشترین متوسط طول عمر در میان برنامه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی را دارند. همچنین علاوه بر برنامه «عرضه آب»، متوسط طول عمر برنامه‌های «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» نیز به‌عنوان مهم‌ترین برنامه‌های عمرانی استان، از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (۲/۹ سال) بیشتر است.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی برحسب برنامه‌های مختلف در پیوست گزارش ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «توسعه حمل و نقل جاده‌ای» که به‌تنهایی بیش از ۱۳ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی را به‌خود اختصاص داده، بسیار نامساعد بوده و صرفاً ۱۴/۷ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های برنامه مذکور تخصیص داده شده است. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۹ برنامه مهم دیگر استان بین ۲۵/۹ تا ۷۷ درصد متغیر می‌باشد.

شایان ذکر است، ۱۴ برنامه استان که از منظر درصد تخصیص اعتبار از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بیش از ۸۰ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است (برنامه‌های «تثبیت شن‌های روان و مقابله با بیابان‌زایی»، «ارائه خدمات درمانی»، «احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور»، «فضاهای آموزشی و کمک آموزشی»، «گسترش

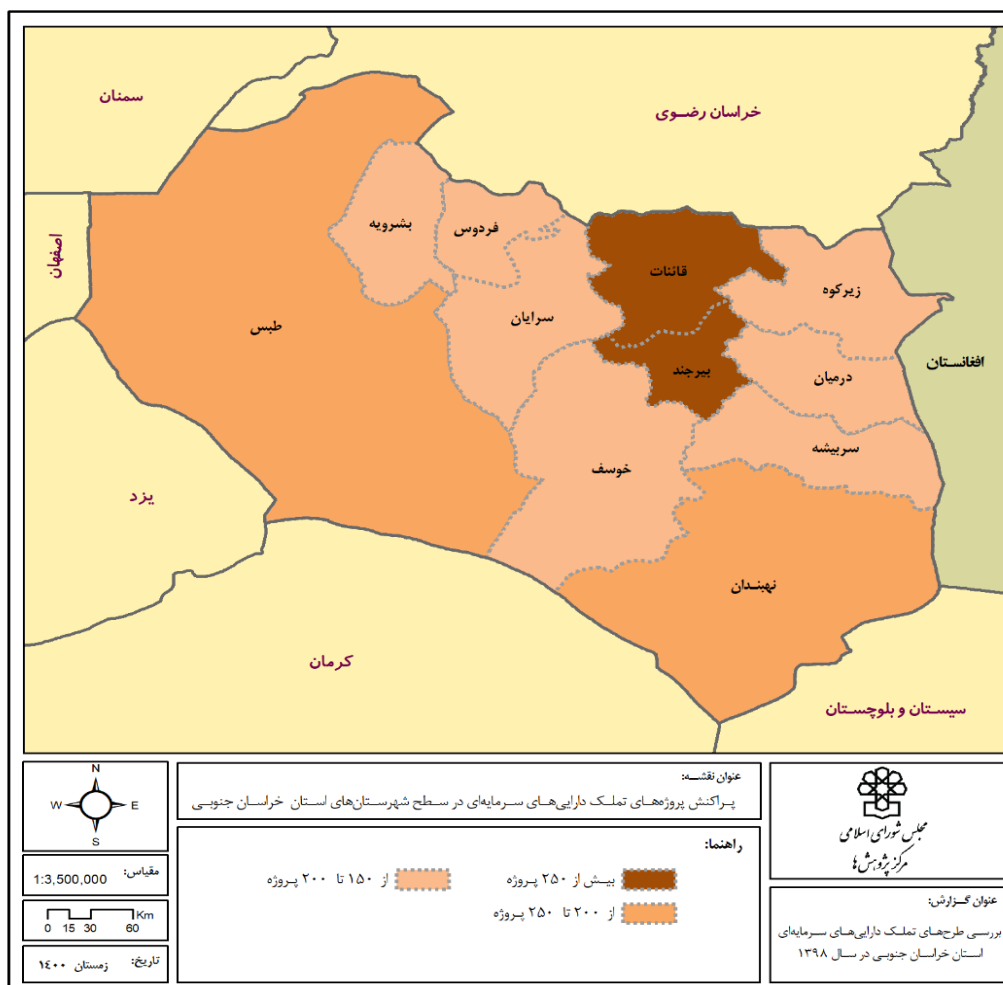

ورزش بانوان»، «بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان»، «اقدامات تأمینی و مدیریت بحران»، «کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت»، «حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار»، «واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی»، «افزایش تولید آبزیان پرورشی»، «کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز»، «احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور» و «حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی»، در استان خراسان جنوبی چندان بااهمیت محسوب نمی‌شوند و ضمن آنکه ۳۰۰ پروژه از ۲۳۹۲ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها ۲/۸ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در سطح شهرستان‌های استان

استان خراسان جنوبی ۱۱ شهرستان دارد و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها نشان داده شده است:

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان خراسان جنوبی

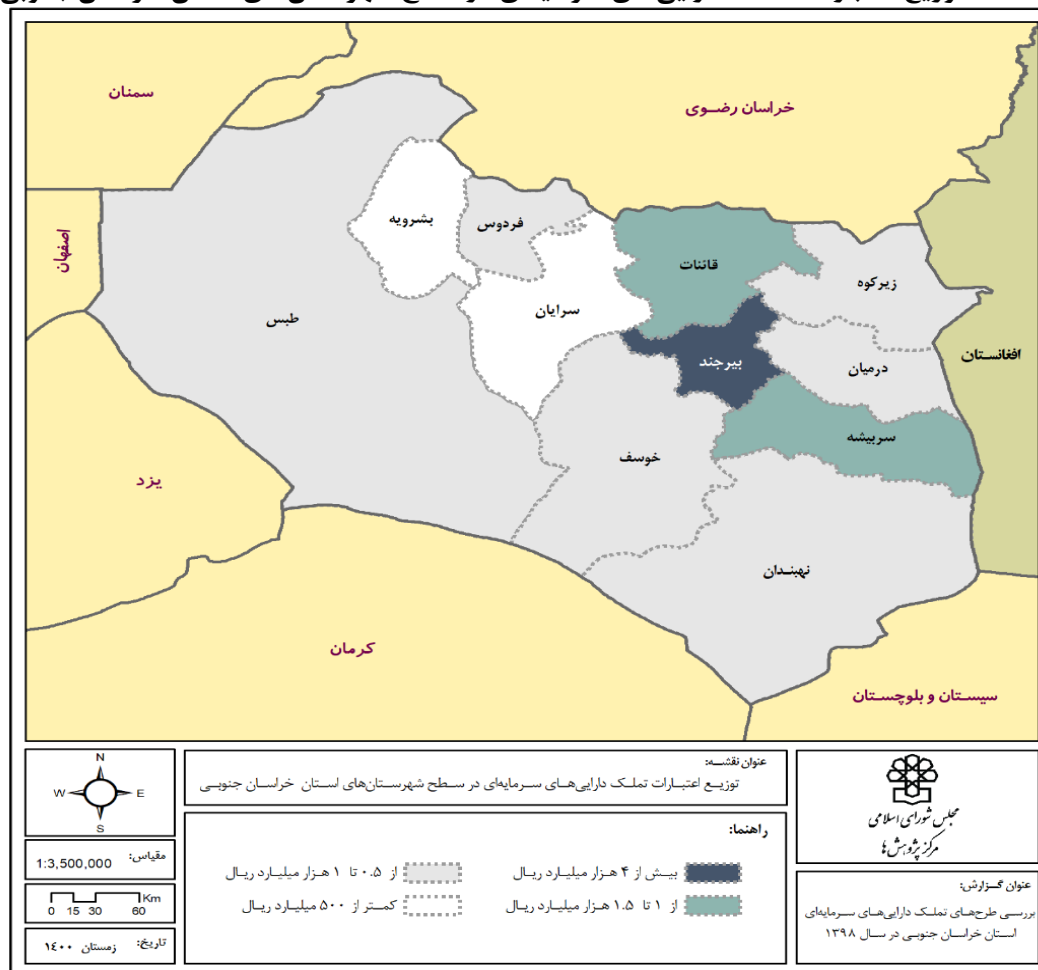

مأخذ: ترسیم‌شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۲۳۹۲ پروژه استان، ۱۲۷ پروژه به صورت بین‌شهرستانی هستند که به دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان، تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه لحاظ نشده‌اند. به هر حال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان خراسان جنوبی، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان‌های «بیرجند» و «قائنات» تعریف شده است.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «بیرجند» با اختلاف نسبتاً زیاد نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش قابل توجهی از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده است. لیکن اختلاف سایر شهرستان‌ها با یکدیگر از منظر سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته، چندان زیاد نیست. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است زیرا اعتبار تخصیص‌داده شده به شهرستان «بیرجند» حدود ۴ برابر متوسط اعتبار تخصیص‌یافته به گروه دوم شهرستان‌هاست که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند (شهرستان‌های سرپیشه و قائنات).

نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان خراسان جنوبی

مآخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به‌نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنها نیز می‌باشد،^۱ در سطح شهرستان‌های استان، چندان مساعد نبوده و بین ۱۹ تا ۵۴ درصد متغیر است. در این خصوص، پروژه‌های شهرستان‌های «بشرویه»، «خوسف»، «درمیان»، «سرایان» و «زیرکوه» به‌ترتیب با ۱۹/۴ درصد، ۲۱/۸ درصد، ۲۷/۶ درصد، ۲۷/۷ درصد و ۲۸ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند. از سوی دیگر، شهرستان «سربیشه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بیرجند»، به‌ترتیب با ۵۳/۵ درصد، ۴۷/۹ درصد و ۴۷/۷ درصد، بیشترین درصد تخصیص اعتبار دارند:

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال/درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
بشرویه	۱۷۷	۳۵۳.۹۹۳	۱.۳۴۵.۳۹۴	۱.۸۲۵.۸۷۵	۱۹/۴
بیرجند	۲۷۶	۴.۱۶۶.۸۵۴	۳.۸۸۷.۸۵۴	۸.۷۴۴.۵۶۱	۴۷/۷
خوسف	۱۹۳	۵۱۹.۷۷۶	۱.۷۱۱.۵۱۲	۲.۳۸۸.۴۴۵	۲۱/۸
درمیان	۱۸۶	۵۷۵.۵۴۴	۱.۳۴۹.۰۴۴	۲.۰۸۷.۷۷۴	۲۷/۶
زیرکوه	۱۷۳	۵۵۱.۰۰۲	۱.۲۴۱.۷۷۷	۱.۹۶۹.۳۱۷	۲۸/۰
سرایان	۱۸۳	۴۰۸.۸۲۹	۹۴۱.۶۵۸	۱.۴۷۷.۷۵۹	۲۷/۷
سربیشه	۱۹۷	۱.۲۲۹.۱۶۹	۸۰۰.۴۵۲	۲.۲۹۵.۶۴۵	۵۳/۵
طبس	۲۲۴	۶۰۸.۱۸۸	۵۷۰.۱۷۲	۱.۴۰۳.۳۲۱	۴۳/۳
فردوس	۱۷۰	۵۵۶.۲۷۰	۱.۰۳۵.۸۳۸	۱.۷۵۵.۸۳۷	۳۱/۷
قائنات	۲۷۵	۱.۰۰۶.۱۱۴	۱.۱۲۲.۸۷۱	۲.۳۹۰.۲۸۴	۴۲/۱
نهبندان	۲۱۱	۷۴۱.۰۹۷	۱.۵۰۰.۵۶۴	۲.۴۴۷.۰۴۶	۳۰/۴
سطح استان (بین شهرستانی)	۱۲۷	۱.۱۸۰.۴۲۲	۷۸۶.۷۶۵	۲.۴۶۵.۹۹۵	۴۷/۹
کل استان	۲.۳۹۲	۱۱.۸۹۷.۲۵۶	۱۶.۲۹۳.۹۰۱	۳۱.۲۴۱.۸۵۸	۳۸/۱

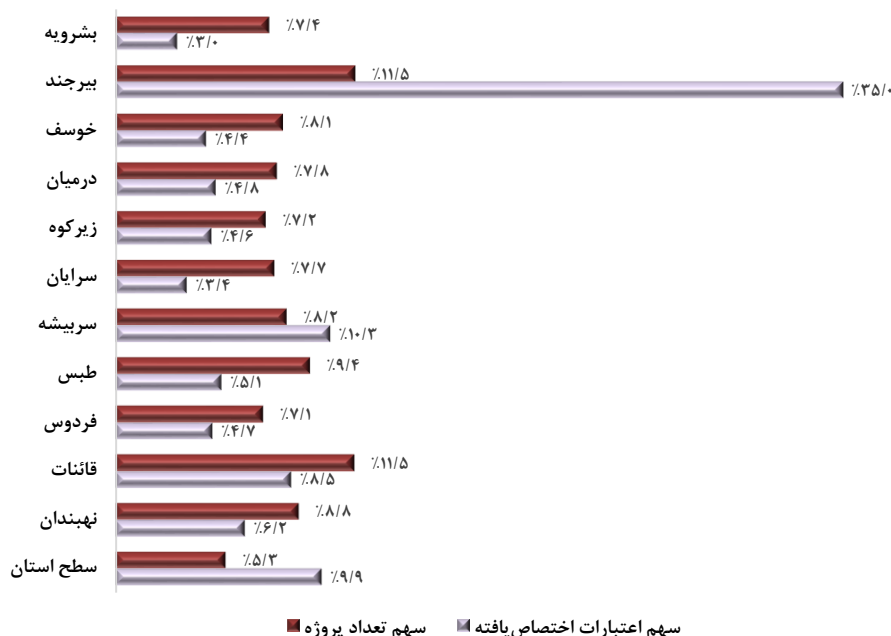
مآخذ: همان.

شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خراسان جنوبی چندان قابل توجه نیست؛ به‌گونه‌ای که این نسبت برای هیچ یک از شهرستان‌های استان از ۵۴ درصد تجاوز نکرده است. این موضوع از پیشرفت نه‌چندان مطلوب پروژه‌های یادشده در سطح شهرستان‌های استان حکایت دارد. به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود بالغ بر ۳۵ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان به شهرستان «بیرجند» تعلق یافته؛ این شهرستان ۱۱/۵ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود

۱. لازم به توجه است ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

اختصاص داده است. به این ترتیب، عدم تعادل قابل توجهی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها از منظر جذب منابع تخصیص یافته استان ایجاد شده است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان خراسان جنوبی از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مآخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان خراسان جنوبی نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۱۱۳ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۱۶ پروژه مربوط به شهرستان «خوسف»، ۱۵ پروژه مربوط به شهرستان «بشرویه» و ۱۳ پروژه مربوط به شهرستان «قائنات» می‌باشد. از سوی دیگر، در میان ۵۰۸ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «بیرجند»، «نهبندان» و «قائنات» بوده است:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان خراسان جنوبی
برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد و بیشتر
بشرویه	۱۷۷	۱۵	۱۰	۷۴	۴۱
بیرجند	۲۷۶	۹	۲۸	۱۲۳	۶۵
خوسف	۱۹۳	۱۶	۱۰	۸۷	۴۱
درمیان	۱۸۶	۱۰	۱۲	۸۵	۳۷
زیرکوه	۱۷۳	۵	۹	۷۹	۳۷
سرایان	۱۸۳	۹	۱۵	۸۱	۴۱
سربیشه	۱۹۷	۱۲	۱۵	۸۸	۴۲
طبس	۲۲۴	۱۱	۱۶	۱۰۸	۴۵
فردوس	۱۷۰	۷	۱۱	۷۱	۴۰
قائنات	۲۷۵	۱۳	۱۷	۱۳۴	۴۸
نهبندان	۲۱۱	۶	۱۰	۹۶	۵۷
سطح استان	۱۲۷	۰	۶	۱۰۰	۱۴
کل استان	۲.۳۹۲	۱۱۳	۱۵۹	۱.۱۲۶	۴۸۶

مآخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان، مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از ۵ سال، مربوط به شهرستان‌های «قائنات»، «بیرجند» و «طبس» می‌باشد. همچنین در سال ۱۳۹۸ در استان خراسان جنوبی ۳ پروژه بیش از ۲۰ سال و ۲۳ پروژه بین ۱۵ تا ۲۰ سال عمر داشته‌اند و شهرستان «بیرجند» دارای بیشترین پروژه‌ها با عمر طولانی است:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان خراسان جنوبی برحسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸			
		کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال و بیشتر
بشرویه	۱۷۷	۱۵۲	۱۴	۱۱	۰
بیرجند	۲۷۶	۲۲۸	۲۷	۱۲	۱
خوسف	۱۹۳	۱۶۴	۱۹	۸	۰
درمیان	۱۸۶	۱۶۷	۱۳	۴	۰
زیرکوه	۱۷۳	۱۴۹	۱۸	۳	۰
سرایان	۱۸۳	۱۶۰	۱۳	۹	۱
سربیشه	۱۹۷	۱۵۹	۲۵	۱۱	۰
طبس	۲۲۴	۲۰۰	۲۴	۰	۰
فردوس	۱۷۰	۱۴۳	۱۶	۱۱	۰
قائنات	۲۷۵	۲۳۶	۲۸	۸	۰
نهبندان	۲۱۱	۱۸۵	۱۷	۸	۰
سطح استان	۱۲۷	۱۱۳	۸	۳	۲
جمع استان	۲.۳۹۲	۲.۰۵۶	۲۲۲	۸۸	۳

مآخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، علی‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. از این رو، در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در قالب تحلیلی دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دوبعدی پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی می‌توان این پروژه‌ها را در ۵ طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. ۵ طبقه یادشده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص به شرح زیر است:

• پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. از این رو پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

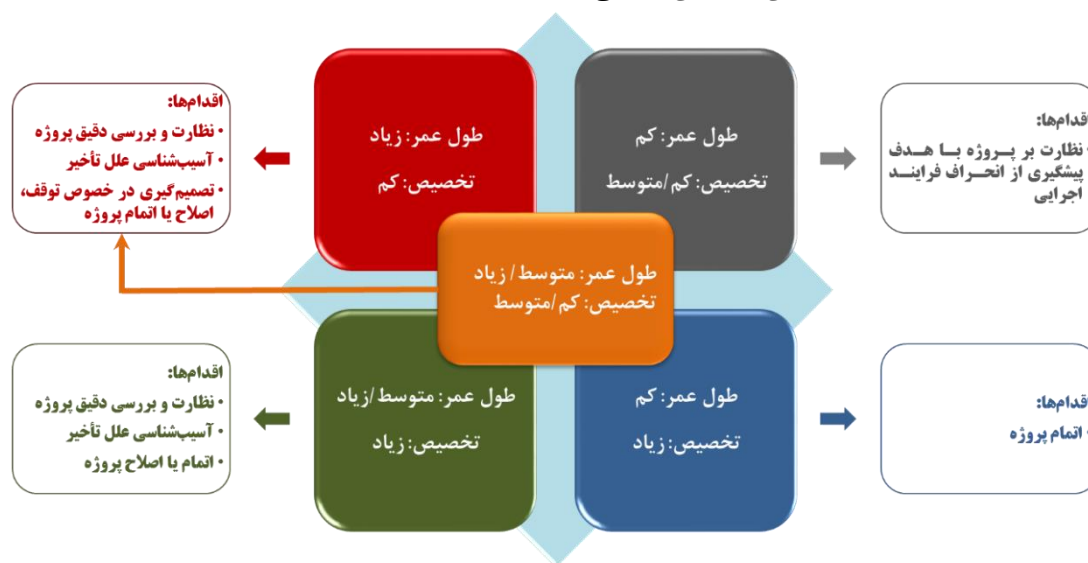
۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است. بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده در خصوص عمر پروژه از منظر بودجه است و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

- **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**
پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. از این رو پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه، تصمیم فوری اتخاذ شود.
- **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**
این گروه از پروژه‌ها، در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند زیرا در بازه زمانی اندکی، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام در خصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه است.
- **پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)**
این گروه از پروژه‌ها شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. بنابراین نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.
- **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)**
طول عمر این پروژه‌ها به گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. از این رو پیشنهاد می‌شود در خصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی و اقدامات مورد نیاز در خصوص هر طبقه به تصویر کشیده شده است:

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی در خصوص سرانجام پروژه‌های یادشده منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای
استان خراسان جنوبی و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در قالب ماتریس عمر- درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

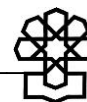
جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

(تعداد پروژه)

۲۰ سال و بیشتر	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	عمر پروژه
					درصد تخصیص اعتبار
۰	۴	۵	۲۴	۸۰	کمتر از ۲۰ درصد
۲	۳	۱۲	۳۵	۱۰۷	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد
۰	۱	۱۳	۳۴	۱۰۷۸	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد
۱	۸	۲۹	۵۴	۳۹۴	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
۰	۷	۲۹	۷۵	۳۹۷	۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۹ پروژه عمرانی استان خراسان جنوبی در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. ۹ پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای طرح‌های تغذیه مصنوعی و پخش سیل	۲۲/۹	۲۴	۵۶.۰۹۷	۲۴۵.۲۰۳	سطح استان
فصل منابع آب	تکمیل و تجهیز شبکه‌های اندازه‌گیری آب‌های سطحی و زیرزمینی در محدوده شرکت سهامی آب منطقه‌ای خراسان جنوبی	۲۵/۱	۲۱	۴۳.۸۸۰	۱۷۴.۹۷۲	سطح استان
فصل حمل‌ونقل	تکمیل راه فرعی نهبندان - شهداد	۱۷/۱	۱۶	۸۳.۰۵۰	۴۸۴.۸۲۶	نهبندان
فصل حمل‌ونقل	بهسازی و تعریض محور اسدیبه به طرف آراین شهر	۶/۳	۱۶	۶۷.۸۸۶	۱.۰۷۰.۳۲۸	درمیان
فصل حمل‌ونقل	بهسازی محور منصورآباد - اسفدن	۴/۵	۱۶	۴۷.۱۱۰	۱.۰۵۳.۳۲۶	زیرکوه
فصل آب و فاضلاب	آبرسانی به مجتمع علی‌آباد لوله	۳۲/۵	۱۶	۱۴.۶۰۷	۴۵.۰۰۰	بیرجند
فصل حمل‌ونقل	تکمیل راه فرعی آبگرم لوت (خوسف-آبگرم لوت-نایند)	۳/۵	۱۵	۳۶.۷۶۵	۱.۰۳۸.۰۵۳	خوسف
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای پروژه تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی استان	۳۲/۸	۱۵	۲۰۶.۰۸۶	۶۲۸.۳۷۹	سطح استان
فصل آب و فاضلاب	مطالعات مرحله اول و دوم و ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر قائن	۳۵/۱	۱۵	۲۲۳.۰۲۶	۶۳۵.۶۳۸	قائنات

مآخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

(میلیون ریال / درصد)

بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقیمانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۹	۷۷۸.۵۰۸	۵.۳۷۵.۷۲۵	۴.۵۹۷.۲۱۷	۱۴/۵
اولویت ۲	۳۶	۲.۰۲۷.۰۵۴	۲.۳۷۱.۳۹۲	۳۴۴.۳۳۸	۸۵/۵
اولویت ۳	۴۷۲	۱.۵۳۷.۹۱۵	۱.۷۷۱.۷۲۲	۲۳۳.۸۰۸	۸۶/۸
اولویت ۴	۶۹	۲.۲۶۷.۶۹۸	۶.۰۹۸.۴۵۰	۳.۸۳۰.۷۵۲	۳۷/۲
اولویت ۵	۱.۸۰۶	۵.۲۸۶.۰۸۲	۱۵.۶۲۴.۵۶۹	۱۰.۳۳۸.۴۸۷	۳۳/۸

مآخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۹ پروژه مربوط به اولویت ۱، مجموعاً در حدود ۵۳۶ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که علی‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۱۴/۵ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (حدود ۷۸ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ به ترتیب با درصد تخصیص ۸۵/۵ و ۸۶/۸ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری هستند که اعتبار باقی‌مانده آنها

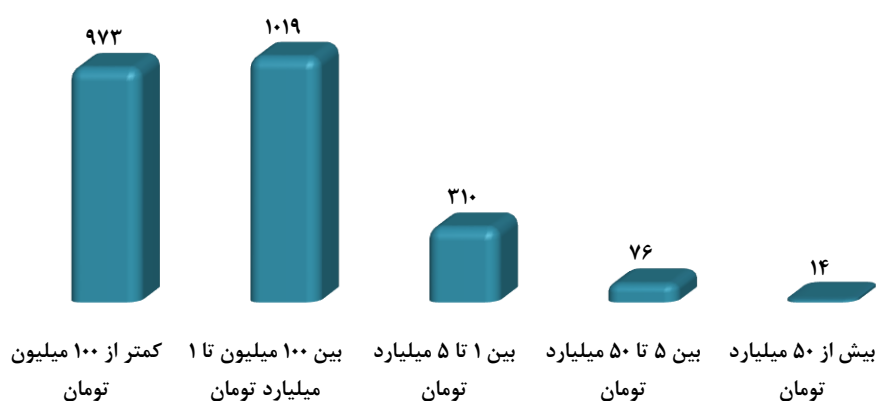
مجموعاً در حدود ۵۸ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع ۶۹/۵ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار شرایط چندان قابل قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۳۷/۲ و ۳۳/۸ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اعتبار پروژه به‌منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها، که از ۱ میلیون تومان تا حدود ۱۴۱ میلیارد تومان^۱ متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب ۵ دسته به شرح زیر اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

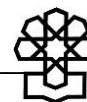
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اندازه پروژه

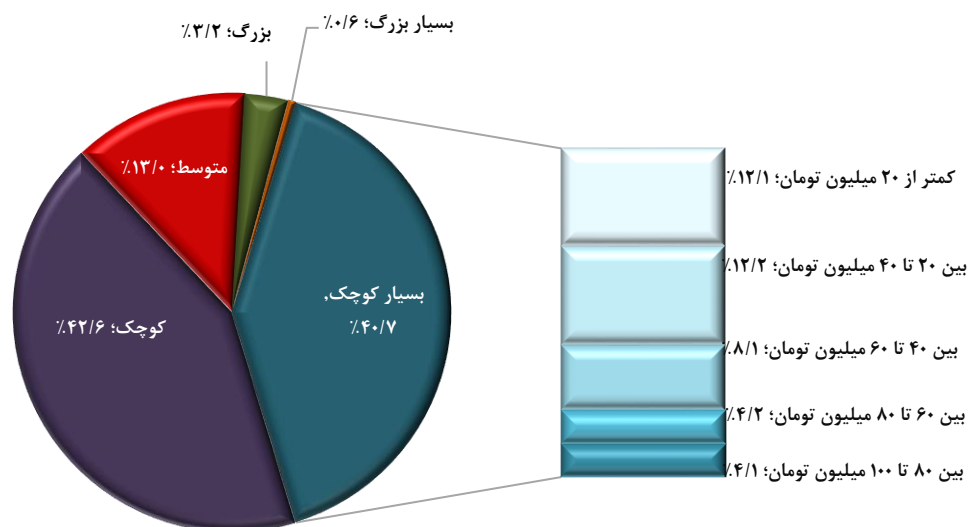
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

۱. پروژه آبرسانی به شهر بیرجند.

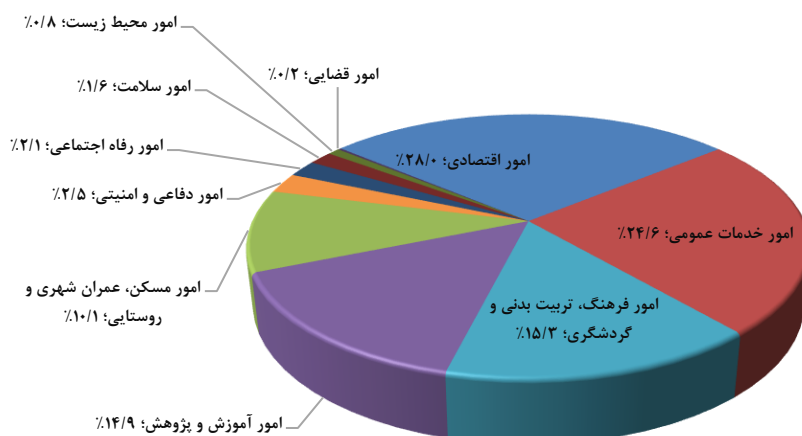
نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اندازه پروژه‌ها

مآخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار) و بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار)، به‌ترتیب با دربرگرفتن ۴۲/۶ درصد (۱۰۱۹ پروژه) و ۴۰/۷ درصد (۹۷۳ پروژه) از کل پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی، بخش عمده پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. همچنین پروژه‌های متوسط (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) با ۳۱۰ پروژه (۱۳ درصد سهم) در رتبه بعدی قرار دارند. شایان ذکر است، اندازه ۷۶ پروژه استان خراسان جنوبی (۳/۲ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای آنها بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و ازسوی دیگر، صرفاً ۱۴ پروژه در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

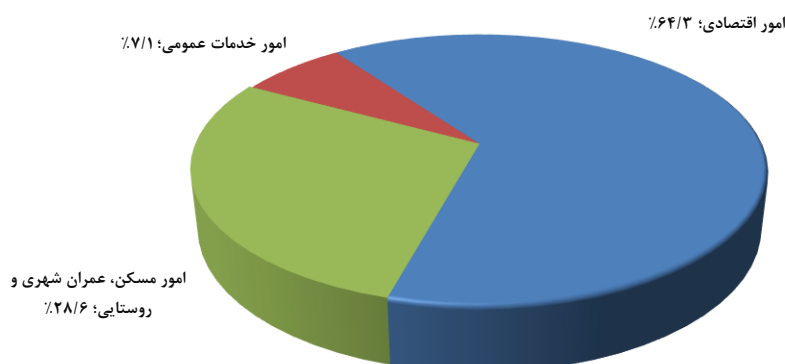
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مآخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان خراسان جنوبی مربوط به «امور اقتصادی» است. همچنین «امور خدمات عمومی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز سهم امور مختلف از ۱۴ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مآخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ به «امور اقتصادی» اختصاص یافته است و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور خدمات عمومی» دیگر پروژه‌های بسیار بزرگ استان را دربرگرفته‌اند.

در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی به‌صورت هم‌زمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی برحسب اندازه و اولویت

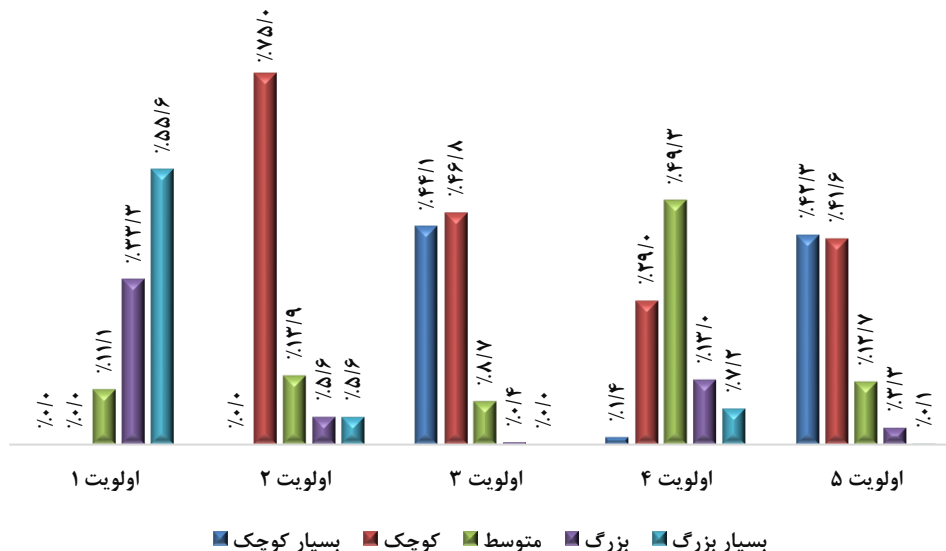
اندازه پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۰	۲۰۸	۱	۷۶۴	۹۷۳
کوچک	۰	۲۷	۲۲۱	۲۰	۷۵۱	۱۰۱۹
متوسط	۱	۵	۴۱	۳۴	۲۲۹	۳۱۰
بزرگ	۳	۲	۲	۹	۶۰	۷۶
بسیار بزرگ	۵	۲	۰	۵	۲	۱۴
جمع	۹	۳۶	۴۷۲	۶۹	۱۸۰۶	۲۳۹۲

مآخذ: همان.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی بر حسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی بر حسب اندازه و اولویت

مآخذ: همان.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۹ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه عموماً در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بیش از ۵ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا تصمیم درخصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) نیز عمدتاً «کوچک» و «بسیار کوچک» هستند.

از سوی دیگر، بالغ بر ۷۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا می‌باشند در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است حدود ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که حدود ۷۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند. اندازه ۱۳ درصد دیگر این گروه از پروژه‌ها «متوسط» بوده است. از این‌رو، کمتر از ۳/۵ درصد از پروژه‌های عمرانی یادشده، به پروژه‌های «بزرگ» (۳/۳ درصد) و «خیلی بزرگ» (۰/۱ درصد) اختصاص یافته است.

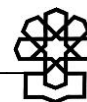
جمع‌بندی و پیشنهادات

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۲۳۹۲ پروژه فعال در قالب ۶۵۴ طرح عمرانی وجود داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۶۹ آغاز شده است. طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۱ فصل و ۷۳ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۳۱۰۲ هزار میلیارد ریال بوده که در مجموع ۳۸/۱ درصد اعتبارات یادشده (حدود ۱۲ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۹۸ معادل ۲/۹ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی، مشخص شد «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با ۳۰/۷ درصد، ۱۹/۳ درصد و ۱۷/۲ درصد، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند. «امور اقتصادی» از منظر اعتبارات تخصیص‌داده شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از اعتبارات تخصیص‌یافته استان ۵۰/۵ درصد بوده و به‌تنهایی بیش از نیمی از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را جذب کرده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به ترتیب با سهم ۲۲/۷ و ۱۰/۹ درصدی، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند. برمبنای فصول، فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی»، «اداره امور عمومی» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، به ترتیب با ۱۶/۷ درصد، ۱۴ درصد و ۱۳/۷ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» ذیل «امور اقتصادی»، فصل «اداره امور عمومی» در قالب «امور خدمات عمومی» و فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» طبقه‌بندی شده‌اند.

ازسوی دیگر، فصول «منابع آب»، «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» به ترتیب با اختصاص ۲۳ درصد، ۱۶/۹ درصد و ۱۳/۴ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. از میان فصول مذکور، «منابع آب» و «حمل‌ونقل» در قالب «امور اقتصادی» و «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» می‌باشند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، ۲ برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و ۲ برنامه «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» و «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)»، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۳ برنامه عمرانی استان خراسان جنوبی، علی‌رغم دربرگرفتن ۱۴۹۴ پروژه، معادل ۶۲/۵ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۳۳/۲ درصد از اعتبارات

تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند. در این زمینه ۳۶ برنامه از ۶۳ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان بیرجند به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۱/۵ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، با ۳۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم قابل توجهی از منابع عمرانی استان را جذب و به این ترتیب، عدم تعادل قابل توجهی در سطح استان ایجاد کرده است. پس از شهرستان «بیرجند»، شهرستان «سربیشه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «قائنات» به ترتیب با ۱۰/۳ درصد، ۹/۹ درصد و ۸/۵ درصد سهم از منابع تخصیص یافته استان، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد شهرستان «سربیشه»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان «بیرجند»، به ترتیب ۵۳/۵ درصد، ۴۷/۹ درصد و ۴۷/۷ درصد از منابع مورد نیاز را جذب کرده‌اند و از این منظر، نسبت به سایر شهرستان‌ها در جایگاه مناسب‌تری قرار دارند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «بشروه»، «خوسف»، «درمیان»، «سرایان» و «زیرکوه» با شاخص تخصیص اعتبار کمتر از ۳۰ درصد، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به‌صورت همزمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. از این رو ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت.

به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌گردد و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این رو، پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در ۵ گروه به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی

بر اساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۹	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۳۶	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۴۷۲	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۶۹	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۱۸۰۶	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان خراسان جنوبی براساس کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۴۰/۷ درصد پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۲/۶ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۱۳ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۳/۲ و ۰/۶ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است از میان ۹ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، اندازه ۵ پروژه «بسیار بزرگ»، اندازه ۳ پروژه «بزرگ» و اندازه ۱ پروژه «متوسط» است؛ از این رو اعتبار پیش‌بینی‌شده برای عمده پروژه‌های اولویت اول بیش از ۵۰ میلیارد تومان است.

پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک» و «بسیار کوچک» هستند. همچنین بیش از ۷۸ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان می‌باشد. شایان ذکر است، حدود ۸۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که تقریباً ۷۶ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» یا «کوچک» هستند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، بسته به درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند از نظر شاخص اندازه «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها کمتر از ۱ میلیارد تومان است.

پیوست‌ها

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول شماره (۹) توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،

- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،
- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

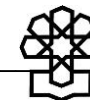

(میلیون ریال / درصد)

جدول خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان خراسان جنوبی بر حسب برنامه

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۱.۱۰۰.۴۵۶	۸۷۱.۲۷۹	۴۸۴.۴۳۱	۱.۵۸۴.۸۸۷	۸.۷۷۵.۶۳۲	۱۰.۷۴۷.۳۶۷	۱۴/۷
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۱.۳۴۶.۰۲۴	۳۴۰.۴۰۵	۱۸۹.۲۶۵	۱.۵۳۵.۲۸۹	۵۹۹.۴۵۱	۲.۲۸۵.۸۸۰	۶۷/۲
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۸۹۱.۵۳۸	۲۲۰.۳۹۲	۱۲۲.۵۳۸	۱.۰۱۴.۰۷۶	۲.۸۰۹.۸۲۸	۳.۹۲۱.۷۵۸	۲۵/۹
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۶۳۹.۳۵۰	۶۴۱.۴۷۹	۳۵۶.۶۶۲	۹۹۶.۰۱۲	۶۳۸.۵۶۴	۱.۹۱۹.۳۹۲	۵۱/۹
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۴۱۷.۳۴۹	۳۸۵.۱۲۲	۲۱۴.۱۲۸	۶۳۱.۴۷۷	۱۷.۸۶۳	۸۲۰.۳۳۴	۷۷/۰
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۳۵۲.۱۶۸	۴۸۲.۹۵۵	۲۶۸.۵۲۳	۶۲۰.۶۹۱	۵۲۸.۲۰۷	۱.۳۶۳.۳۳۰	۴۵/۵
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۲۹۸.۹۰۷	۴۰۸.۸۹۳	۲۲۷.۳۴۴	۵۲۶.۲۵۱	۳۰۰.۸۲۸	۱.۰۰۸.۶۲۸	۵۲/۲
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۳۵۷.۴۱۰	۱۲۸.۴۴۵	۷۱.۴۱۵	۴۲۸.۸۲۵	۷۹۹.۰۴۲	۱.۲۸۴.۸۹۷	۳۳/۴
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۲۹۰.۷۸۷	۱۰۷.۸۱۱	۵۹.۹۴۳	۳۵۰.۷۳۰	۳۸۵.۲۰۰	۷۸۳.۷۹۸	۴۴/۷
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۱۵.۹۰۸	۴۳۳.۰۲۰	۲۴۰.۷۵۹	۲۵۶.۶۶۷	۱.۵۰۰	۴۵۰.۴۲۸	۵۷/۰
۱۳۰۵۰۲۴۰۰۰	برنامه تنظیم بازار داخلی	۱۵۱.۴۷۸	۱۰۸.۶۰۱	۶۰.۳۸۲	۲۱۱.۸۶۰	۲۹۴.۱۲۹	۵۵۴.۲۰۸	۳۸/۲
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۱۲۲.۰۲۶	۱۴۴.۶۳۰	۸۰.۴۱۴	۲۰۲.۴۴۰	۲۲.۲۰۰	۲۸۸.۸۵۶	۷۰/۱
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۱۰۵.۵۲۲	۱۷۲.۹۵۰	۹۶.۱۶۰	۲۰۱.۶۸۲	۳۶.۷۹۱	۳۱۵.۲۶۳	۶۴/۰
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۱۴۳.۱۶۵	۶۸.۲۷۷	۳۷.۹۶۲	۱۸۱.۱۲۷	۱.۹۷۵	۲۱۳.۴۱۷	۸۴/۹
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیتهای فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۹۸.۹۱۵	۱۲۱.۸۷۰	۶۷.۷۶۰	۱۶۶.۶۷۵	۵۵.۳۸۱	۲۷۶.۱۶۶	۶۰/۴
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۳.۱۰۰	۲۸۷.۷۷۵	۱۶۰.۰۰۳	۱۶۳.۱۰۳	۰	۲۹۰.۸۷۵	۵۶/۱
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۹۴.۰۹۶	۱۲۰.۰۵۰	۶۶.۷۴۸	۱۶۰.۸۴۴	۰	۲۱۴.۱۴۶	۷۵/۱
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۱۳۶.۰۴۳	۹.۸۰۰	۵.۴۴۹	۱۴۱.۴۹۲	۲۲.۵۰۵	۱۶۸.۳۴۸	۸۴/۰
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۱۱۰.۳۸۰	۵۱.۶۰۰	۲۸.۶۹۰	۱۳۹.۰۷۰	۲۵۸.۴۲۳	۴۲۰.۴۰۳	۳۳/۱

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۸۹.۸۵۶	۸۷.۹۰۵	۴۸.۸۷۵	۱۳۸.۷۳۱	۶۴.۷۲۲	۲۴۲.۴۸۳	۵۷/۲
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۸۶.۶۲۶	۸۵.۳۹۰	۴۷.۴۷۷	۱۳۴.۱۰۳	۶۵.۴۶۰	۲۳۷.۴۷۶	۵۶/۵
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع رسانی و تبلیغات دینی رسانه ای	۸۳.۸۵۸	۸۷.۶۹۵	۴۸.۷۵۸	۱۳۲.۶۱۶	۲۲.۰۱۶	۱۹۳.۵۶۹	۶۸/۵
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۶۰.۳۳۸	۹۸.۷۸۰	۵۴.۹۲۲	۱۱۵.۲۶۰	۶۴.۹۲۲	۲۲۴.۰۴۰	۵۱/۴
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری های واگیر و قرنطینه ای دام، طیور و آبزیان	۸۴.۰۵۸	۴۵.۴۷۰	۲۵.۲۸۱	۱۰۹.۳۴۰	.	۱۲۹.۵۲۸	۸۴/۴
۱۳۰۵۰۲۵۰۰۰	برنامه تنظیم بازرگانی خارجی	۵۵.۷۰۴	۷۶.۵۶۰	۴۲.۵۶۷	۹۸.۲۷۱	.	۱۳۲.۲۶۴	۷۴/۳
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن آفرینی	۶۸.۲۲۱	۴۶.۳۲۰	۲۵.۷۵۴	۹۳.۹۷۵	۳۰.۵۹۴	۱۴۵.۱۳۵	۶۴/۸
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۵۵.۵۴۵	۶۶.۴۰۰	۳۶.۹۱۸	۹۲.۴۶۳	۲۸.۰۰۷	۱۴۹.۹۵۲	۶۱/۷
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۵۳.۸۵۹	۶۸.۴۲۷	۳۸.۰۴۵	۹۱.۹۰۴	۲۵.۸۲۱	۱۴۸.۱۰۷	۶۲/۱
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه های عمومی	۵۳.۱۰۲	۶۸.۶۵۰	۳۸.۱۶۹	۹۱.۲۷۱	۱۵۴.۸۲۰	۲۷۶.۵۷۲	۳۳/۰
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه ها و حوزه های مقاومت	۶۳.۹۸۶	۲۹.۳۵۵	۱۶.۳۲۱	۸۰.۳۰۷	۲.۶۱۸	۹۵.۹۵۹	۸۳/۷
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۳۰.۲۴۹	۸۷.۵۰۰	۴۸.۶۵۰	۷۸.۸۹۹	۸۰.۴۵۷	۱۹۸.۲۰۶	۳۹/۸
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	.	۱۲۷.۳۶۰	۷۰.۸۱۲	۷۰.۸۱۲	.	۱۲۷.۳۶۰	۵۵/۶
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۳۸.۳۷۰	۵۷.۶۵۳	۳۲.۰۵۵	۷۰.۴۲۵	.	۹۶.۰۲۳	۷۳/۳
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب دیدگان حوادث و سوانح	۴۵.۵۲۸	۳۷.۴۰۰	۲۰.۷۹۴	۶۶.۳۲۲	۸.۶۳۶	۹۱.۵۶۴	۷۲/۴
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه های علمیه و مدارس علوم دینی	۵۳.۹۳۷	۲۰.۰۰۰	۱۱.۱۲۰	۶۵.۰۵۷	۱۶.۴۵۰	۹۰.۳۸۷	۷۲/۰
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۴۵.۱۳۷	۳۳.۲۲۳	۱۸.۴۷۲	۶۳.۶۰۹	۵۶.۸۶۰	۱۳۵.۲۲۰	۴۷/۰
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۳۰.۶۴۰	۵۵.۳۸۰	۳۰.۷۹۱	۶۱.۴۳۱	.	۸۶.۰۲۰	۷۱/۴
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن های روان و مقابله با بیابان زایی	۴۵.۰۲۴	۱۴.۱۶۴	۷.۸۷۵	۵۲.۸۹۹	.	۵۹.۱۸۸	۸۹/۴
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه ای و مهارتی	۳۶.۰۵۱	۲۷.۱۱۰	۱۵.۰۷۳	۵۱.۱۲۴	۱۸.۰۰۰	۸۱.۱۶۱	۶۳/۰
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۳.۳۵۳	۸۳.۲۵۰	۴۶.۲۸۷	۴۹.۶۴۰	.	۸۶.۶۰۳	۵۷/۳
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از جنگل های کشور	۳۲.۰۴۹	۲۵.۲۸۶	۱۴.۰۵۹	۴۶.۱۰۸	.	۵۷.۳۳۵	۸۰/۴
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۳۱.۰۵۷	۲۴.۴۳۹	۱۳.۵۸۸	۴۴.۶۴۵	۳.۲۶۵	۵۸.۷۶۱	۷۶/۰

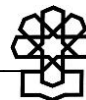

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۲۲.۲۵۳	۳۸.۰۵۰	۲۱.۱۵۶	۴۳.۴۰۹	۸.۸۵۶	۶۹.۱۵۹	۶۲/۸
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی	۱۲.۸۳۶	۵۴.۲۵۰	۳۰.۱۶۳	۴۲.۹۹۹	۲۱.۸۶۶	۸۸.۹۵۲	۴۸/۳
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش آموزان	۲۵.۵۱۸	۲۷.۵۲۳	۱۵.۳۰۳	۴۰.۸۲۱	۱۰.۰۰۰	۶۳.۰۴۱	۶۴/۸
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره برداران	۲۵.۷۷۹	۲۵.۹۱۰	۱۴.۴۰۶	۴۰.۱۸۵	۰	۵۱.۶۸۹	۷۷/۷
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست بوم های خشکی	۲۹.۱۰۱	۱۸.۳۵۰	۱۰.۲۰۳	۳۹.۳۰۴	۱.۵۴۰	۴۸.۹۹۱	۸۰/۲
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۱۹.۵۶۳	۳۰.۴۶۰	۱۶.۹۳۶	۳۶.۴۹۹	۱۰.۱۵۰	۶۰.۱۷۳	۶۰/۷
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۲۱.۸۸۲	۷.۷۰۰	۴.۲۸۱	۲۶.۱۶۳	۰	۲۹.۵۸۲	۸۸/۴
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۱۸.۹۵۰	۱۰.۰۲۵	۵.۵۷۴	۲۴.۵۲۴	۳۷۰	۲۹.۳۴۵	۸۳/۶
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۹.۶۶۵	۲۰.۸۰۰	۱۱.۵۶۵	۲۱.۲۳۰	۷.۰۰۰	۳۷.۴۶۵	۵۶/۷
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۱۰.۳۳۵	۱۴.۶۲۰	۸.۱۲۹	۱۸.۴۶۴	۰	۲۴.۹۵۵	۷۴/۰
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۳۳.۲۰۰	۱۸.۴۵۹	۱۸.۴۵۹	۰	۳۳.۲۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۰	۳۲.۷۹۰	۱۸.۲۳۱	۱۸.۲۳۱	۴.۵۰۰	۳۷.۲۹۰	۴۸/۹
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم شناسی	۹.۲۵۰	۱۰.۵۵۰	۵.۸۶۶	۱۵.۱۱۶	۰	۱۹.۸۰۰	۷۶/۳
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	۱۱.۱۸۹	۵.۸۵۰	۳.۲۵۳	۱۴.۴۴۲	۰	۱۷.۰۳۹	۸۴/۸
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۸.۳۱۴	۴.۲۵۰	۲.۳۶۳	۱۰.۶۷۷	۰	۱۲.۵۶۴	۸۵/۰
۱۳۰۶۰۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری های گیاهی و علف های هرز	۷.۵۴۹	۵.۶۰۰	۳.۱۱۴	۱۰.۶۶۳	۰	۱۳.۱۴۹	۸۱/۱
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فرآورده های خونی	۰	۱۸.۹۰۰	۱۰.۵۰۸	۱۰.۵۰۸	۲۳.۷۰۰	۴۲.۶۰۰	۲۴/۷
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۵.۴۳۰	۵.۰۰۰	۲.۷۸۰	۸.۲۱۰	۰	۱۰.۴۳۰	۷۸/۷
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه ای	۲۰.۷۵	۱۰.۸۷۰	۶.۰۴۴	۸.۱۱۹	۱۱.۲۵۲	۲۴.۱۹۷	۳۳/۶
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۰	۱۳.۰۰۰	۷.۲۲۸	۷.۲۲۸	۰	۱۳.۰۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۴.۹۹۱	۳.۵۰۰	۱.۹۴۶	۶.۹۳۷	۰	۸.۴۹۱	۸۱/۷
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه برداری و اطلاعات مکانی	۴.۱۰۱	۳.۵۰۰	۱.۹۴۶	۶.۰۴۷	۰	۷.۶۰۱	۷۹/۶
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان شناسی و تاریخی	۳.۳۹۶	۳.۳۰۰	۱.۸۳۵	۵.۲۳۱	۰	۶.۶۹۶	۷۸/۱

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۲.۴۵۰	۱.۵۰۰	۸۳۴	۳.۲۸۴	۰	۳.۹۵۰	۸۳/۱
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۰	۴.۵۰۰	۲.۵۰۲	۲.۵۰۲	۴.۵۰۰	۹.۰۰۰	۲۷/۸
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۰	۳.۳۱۰	۱.۸۴۰	۱.۸۴۰	۰	۳.۳۱۰	۵۵/۶
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده‌ها	۱.۱۰۰	۱.۱۰۰	۶۱۲	۱.۷۱۲	۰	۲.۲۰۰	۷۷/۸
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌های	۰	۱.۴۰۰	۷۷۸	۷۷۸	۰	۱.۴۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقاء فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۱۱۲	۱.۰۰۰	۵۵۶	۶۶۸	۰	۱.۱۱۲	۶۰/۱
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۰	۵۷۰	۳۱۷	۳۱۷	۰	۵۷۰	۵۵/۶
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۵۰۰	۲۷۸	۲۷۸	۰	۵۰۰	۵۵/۶
کل استان		۸.۰۷۷.۰۰۸	۶.۸۷۰.۹۴۹	۳.۸۲۰.۲۴۷	۱۱.۸۹۷.۲۵۶	۱۶.۲۹۳.۹۰۱	۳۱.۲۴۱.۸۵۸	۳۸/۱

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید (۱۴۰۰)، «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری.